

Vatten- och avloppspolicy för Trosa kommun

Del av VA-plan för Trosa kommun

Antagen av:	Kommunfullmäktige 2023-11-08, § 73, dnr KS 2023/87
Dokumentkategori:	Styrdokument
Dokumenttyp:	Policy

Innehållsförteckning

Inledning	2
Övergripande målsättningar	3
Ansvar	4
Allmänt VA.....	4
Enskilt VA	5
Dagvatten.....	6
Hållbarhet.....	6

Inledning

Trosa är en skärgårdskommun med starka traditioner kopplade till vattnet. Den vackra naturen och närheten till vattnet är en av kommunens stora tillgångar och bidrar till en god tillväxt. VA står för vatten och avlopp, och inkluderar dricks-, spill- samt dag- och dränvatten. Det övergripande målet är att uppnå en långsiktigt hållbar VA-försörjning som säkerställer invånarnas behov av god och säker dricksvattenförsörjning samt miljö- och hälsomässigt säker avloppsförsörjning. Detta ska bidra till att sjöar och vattendrag inte försämras och når/håller god ekologisk status. Det är viktiga förutsättningar för såväl en god samhällsutveckling som arbetet med att uppnå de nationella miljömålen och EU:s ramdirektiv för vatten.

Policyn är en del av VA-planen som ska vara integrerad i kommunens långsiktiga planering. VA-policyn fastställer strategiska vägval, riktlinjer och ställningstaganden som rör allmän och enskild VA-försörjning. Syftet med VA-policyn är att belysa kommunens ambitioner för att uppnå en långsiktigt hållbar VA-försörjning med hänsyn till miljö, säkerhet, hälsa och tillväxt. Policyn ska vara vägledande i alla kommunala VA-frågor och beslut.

VA-policyn är framtagen med bred förankring i kommunen av en förvaltningsövergripande arbetsgrupp bestående av deltagare från samhällsbyggnadskontoret, ekologienheten och tekniska enheten, den är även politiskt avstämd under vintern 2021–2022. Styrgruppen har bestått av kommunens VA-gruppchef, teknisk chef, kommunchef och produktionschef KFTS, samt ordförande och vice ordförande i Teknik- och servicenämnden.

Verksamheten tar ett helhetsperspektiv inom samhällsplaneringen som bidrar till att alla aktörer hjälps åt. För att uppnå VA-planens målbild och för att vara en attraktiv arbetsplats med hög kompetens behöver kommunens olika verksamheter samarbeta både internt och regionalt, både inom och utanför verksamhetsområdet.

Övergripande målsättningar

Trosa kommun bildades 1991 när dåvarande Nyköpings kommun delades. Sedan bildandet har kommunen arbetat utifrån styrdokumentet Fastlagd kurs för Trosa kommun, som antogs 1991. För VA-policyn är det framför allt fem mål som är vägledande ur dokumentet:

- Kommunens medborgares intressen och behov skall alltid sättas i centrum av såväl förtroendevalda som anställda. Arbetssättet skall präglas av god tillgänglighet och hög kompetens
- Rollfördelningen mellan förtroendevalda och anställda skall vara tydlig. Ansvar och beslut skall vara på rätt nivå – långt driven delegation skall tillämpas
- Verksamheten ska bedrivas inom befintlig ekonomisk ram. Resurserna ska tillvaratas på bästa sätt.
- Miljöhänsyn skall genomsyra den kommunala verksamheten vid planering och beslutsfattande.
- Kommunens fastigheter och anläggningar skall underhållas så att minst nuvarande standard bibehålles

VA-åtgärder är kostsamma i anläggningsskedet för den enskilde fastighetsägaren oavsett om det gäller avgift för anslutning till allmän VA-försörjning eller anläggande av enskild VA-lösning. Åtgärderna har lång livslängd. Felaktiga val av VA-lösning kan få betydande ekonomiska och utvecklingsmässiga konsekvenser över lång tid. Det krävs att VA-åtgärder genomförs efter omsorgsfull bedömning och prioritering av vad som krävs idag och i framtiden.

I samband med detaljplanering ska det vid behov beslutas om utvidgning av verksamhetsområde när planerna är genomförda. Kommunens invånare och företagare ska ha tillgång till tydlig och lättillgänglig information om vad som gäller i kommunen i VA-frågorna.

Påverkan från vatten och avlopp ska inte försämra förutsättningarna att uppnå miljökvalitetsnormerna enligt vattendirektivet för kommunens vattenförekomster.

Planerade och framtida samhällsbyggnadsprojekt och dess påverkan behöver finnas med i VA-planeringen i kommunen.

Kommunens verksamheter ska ta hand om våra gemensamma råvattenresurser:

- Vi skyddar oss mot kommande klimatförändringar.
- Vi arbetar för att höja vattnets värde och strävar efter ett hållbart samhälle. Vi visar att vatten är en resurs i samhällsplaneringen och att det får ta plats.
- Vi agerar vattensmart, tänker i nya banor och vågar ta modiga beslut för vattnets bästa.

- Vi tar ansvar för samhällets påverkan på vattnet och bidrar till att upprätthålla balansen genom att stärka vattnets små och stora kretslopp i samhället och i naturen.

Ansvar

- Kommunfullmäktige ansvarar för beslut om inrättande av verksamhetsområde för VA, VA-taxan och allmänna bestämmelser för VA (ABVA) och övergripande hållbarhetsfrågor.
- Kommunstyrelsen är ansvariga för översiktsplaneringen, och bereder frågor om övergripande hållbarhet och miljö, samt frågor av principiell betydelse.
- Kommunstyrelsens ekoutskott ansvarar för kommunens övergripande ekologi- och folkhälsofrågor.
- Miljönämnden ansvarar för tillstånd och tillsyn enligt miljöbalken, samt för tillstånd och tillsyn av allmänna och enskilda anläggningar. Länsstyrelsen har ansvar för tillsyn av de miljöfarliga verksamheter som klassas som B-verksamheter¹, där kommunens avloppsreningsverk ingår.
- Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom plan- och byggväsendet, bland annat bygglovshantering, detaljplaner, mät- och kartverksamhet, fastighetsbildning, med mera.
- Teknik- och servicenämnden ansvarar för utbyggnad av allmänna anläggningar för vattenförsörjning och avloppshantering kopplat till planprocessen, är huvudmän för den allmänna anläggningen, och har huvudmannaskap för gata/allmän platsmark och dess dagvattenhantering. Teknik- och servicenämnden ansvarar också för framtagandet av VA-policy.
- Tekniska enheten har ansvar för drift och underhåll av allmänna anläggningar inom verksamhetsområden. De ansvarar även för att upprätta förslag till VA-taxa.

Allmänt VA

VA-verksamheten ska drivas och utvecklas på ett säkert sätt så att negativa effekter för människa, miljö och samhälle undviks, idag och i framtiden. Den allmänna VA-anläggningens² funktion och skick ska upprätthållas och optimeras genom ett långsiktigt planerings- och förnyelsearbete för både anläggningen och driften av den. Detta för att säkerställa att befintliga och planerade anläggningar uppfyller krav på kapacitet och leveranssäkerhet.

För att säkra en långsiktig dricksvattenförsörjning ska nuvarande och framtida/potentiella vattentäkter skyddas genom vattendom och skyddsområden med föreskrif-

---

¹ Miljöfarlig verksamhet klassad som B i Miljöprövningsförordningen (2013:251).

² § 1 LAV: Med **allmän** vatten- och avloppsanläggning (**allmän va-anläggning**) avses **anläggning**, som har till ändamål att bereda bostadshus eller annan bebyggelse vattenförsörjning och avlopp och som drives av kommun eller, om den drives av annan, förklarats för **allmän** enligt 31 §.

ter. Det ska även utarbetas ett långsiktigt skydd mot förorening av yt- och grundvatten. Kommunen behöver formalisera planer för reservvatten och nödvattenhantering.

Den allmänna avloppsanläggningen ska leda bort och rena avloppsvatten med tillräcklig kapacitet idag och i framtiden baserat på aktuella prognoser avseende klimat, folkmängd och utsläppsvillkor. Dag- och dränvatten ska i möjligaste mån separeras från spillvatten och andelen tillskottsvatten ska minska från dagens nivåer genom ett aktivt drifts- och underhållsarbete.

Kommunen ska minimera miljöpåverkan av utsläpp till vatten från den allmänna avloppsanläggningen i dess helhet (ledningsnät och reningsverk), samtidigt som villkoren enligt gällande tillstånd uppfylls. Uppströmsarbete är viktigt för kvaliteten på slam och renat spillvatten.

Utökning av verksamhetsområde

Vid utbyggnad av allmänt VA ska dimensionering ske med hänsyn till kommande utbyggnad baserad på prognosticerad befolkningens mängd och utökning av verksamhetsområden i befintlig bebyggelse.

Verksamhetsområde för VA ska inrättas med hänsyn till invånarnas behov och till hälso- och miljöaspekter. VA-utbyggnaden ska följa prioriteringen i VA-utbyggnadsplanen, där prioriteringen ska utgå från följande parametrar:

- Antal fastigheter och bebyggelsetäthet samt förväntad samhällsutveckling
- Förutsättningar för enskilda VA-lösningar
- Genomförbarhet (tekniskt och ekonomiskt)
- Miljökvalitetsnormer riskerar att överskridas och naturvärdena är höga och/eller det finns risk för spridning av smitta till dricks- och badvatten

Mindre bebyggelsegrupper eller fastigheter, där kommunen inte är skyldig att ordna kommunalt vatten och avlopp, kan efter prövning och beslut av kommunen genom VA-enheten få möjlighet att ansluta en gemensamhetsanläggning till den allmänna VA-anläggningen.

I det fall allmänt VA byggs ut via exploateringsavtal ska det byggas till samma tekniska standard som VA-huvudmannen har, och VA-huvudmannen måste godkänna lösningen innan inkoppling.

Enskilt VA³

Vid bebyggelse utanför verksamhetsområde behöver bygglovs- och planprocessen säkerställa en tillräcklig kapacitet och kvalitet på dricksvatten, och avloppshanteringen får inte orsaka förorening eller skada på människors hälsa eller miljön. Långsiktigt hållbara lösningar ska prioriteras.

---

³ Enligt definitionen i EU:s dricksvattendirektiv är enskild vattenförsörjning vattenuttag för dricksvattenförsörjning som understiger 10 kubikmeter per dygn i genomsnitt eller betjänar mindre än 50 personer (www.sgu.se). Med enskilt avlopp menar man avloppsanläggningar som inte är anslutna till det kommunala avloppsnätet, och med små avlopp menar vi enskilda avlopp som behandlar avlopp från ett till 200 hushåll (www.avloppsguiden.se)

Tillsynen av enskilda avlopp sker enligt miljöbalken, och en plan som miljönämnden fastställer. Tillsynen bedrivs områdesvis där prioriteringen görs utifrån risker för människors hälsa och miljön. Tillsyn och provning ska ske med målet att statusen hos berörda vattenförekomster minst bibehålls, helst förbättras, och att prioritera de åtgärder som är mest effektiva ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt.

Vid anläggning av avlopp för normalhushåll⁴ tillämpas normal skyddsnivå för miljöskydd och hälsoskydd. i direkt anslutning till hav, sjöar och vattendrag eller i av miljökontoret utpekade områden tillämpas hög skyddsnivå.

Dagvatten

Dagvatten ska hanteras så nära källan som möjligt och dagvattensystemen ska utformas så att recipienten inte påverkas negativt av föroreningar eller stora flöden. Småskaliga, öppna lösningar ska eftersträvas i all planering för ny och befintlig bebyggelse. Öppna anläggningar utgör ett värdefullt inslag i boendemiljöer samt bidrar till biologisk mångfald.

Kommunen har en skyldighet att inom planlagt område se till att den naturliga vattenbalansen uppnås längs med hela kedjan från den plats där nederbörden faller till dess att vattnet når recipienten.

Dagvattenhanteringen ska lyftas tidigt i samhällsplaneringen med beaktande av klimatförändringar och miljöbelastning. Dagvattenfrågan ska hanteras i alla detaljplaner. Vid nyexploatering ska dagvatten omhändertas så att avrinningen från området inte blir högre eller intensivare än före utbyggnaden. Vid exploatering ska exploatören bekosta och ombesörja omhändertagande och vid behov avledning av dagvatten.

Dagvattensystemet vid ny bebyggelse ska dimensioneras så att samhället kan hantera ett hundraårsregn med klimatfaktor utan risk för människors hälsa eller miljön, och utan skador på bebyggelse.

Lokalt omhändertagande ska eftersträvas med fullgod fördröjningseffekt, vilket innebär att det inte får släppas ut mer dagvatten från fastigheten efter exploateringen än innan.

Hållbarhet

Gråvatten⁵ och dagvatten ska kunna återanvändas innan det går till reningsverk eller recipient där det är möjligt och ekonomiskt rimligt. Genom att utnyttja detta till toaletter, bevattning eller andra ändamål minskar behovet av uttag av dricksvatten, vilket är strategiskt viktigt på lång sikt. Trosa kommun ska sträva efter att använda tekniskt vatten⁶ vid kommunala ombyggnader och nybyggnationer där det är möjligt.

---

⁴ En avloppsanläggning för ett hushåll ska vara anpassad för minst fem personekvivalenter (pe) och åretruntboende. (www.havochvatten.se)

⁵ Gråvatten: BDT, bad, disk och tvättvatten.

⁶ Tekniskt vatten är vatten som används istället för dricksvatten och som har sämre kvalitet.

Medborgarna och företagarna ska vara delaktiga i att lösa framtidens utmaningar. Vattenbesparande åtgärder ska eftersträvas vid nyexploatering. Medborgare och företag ska inspireras och spurras till att prova nya hållbara och innovativa vattensmarta lösningar genom information och tips om goda exempel.